

El tercer home

La història desconeguda de Peter Norman, l'atleta australià que va formar part d'una foto històrica

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=k9NsN0ybTec>

Jocs Olímpics de Mèxic, 1968. Mig any després de l'assassinat de Martin Luther King (<http://www.catorze.cat/noticia/2619/somni/luther/king>) . Repartiment de medalles de la final dels dos-cents metres llisos. Mentre sona l'himne dels Estats Units, dos atletes negres nord-americanos, descalços i amb el cap cot dalt del podi, alcen un puny amb un guant negre i saluden com els Black Panthers, lluitadors contra la segregació racial. La foto farà la volta al món: l'endemà serà portada de centenars de diaris. A la imatge hi ha un tercer home, un noi blanc que no va descalç ni aixeca el puny i que queda eclipsat, tot i haver rebut la medalla de plata.

Foto: *Wikicommons*

Els dos atletes afroamericans eren Tommie Smith i John Carlos. Corrien més que ningú en aquell temps i tenien clar que un dels dos s'enduria l'or. També eren membres de l'OPCR, Programa Olímpic pels Drets Civils, una organització contra el racisme creada per un grup d'atletes. Smith i Carlos van decidir que recollirien el premi fent la salutació dels Black Panthers i lluint un distintiu de l'OPCR en senyal de protesta i reivindicació.

Peter Norman era un australià pèl-roig que media un pam menys que els seus companys afroamericans i que havia fet bona part de la cursa en sisè lloc, però a l'esprint final va volar i va aconseguir creuar la meta en segona posició. Va fer els 200 metres en 20,07 segons, una marca que mai ningú havia assolit fins llavors (i que és encara avui la millor marca australiana de la història). Rècord sobre rècord: Tommie Smith el va superar amb un increïble 19,86, esdevenint el primer atleta a baixar dels vint segons. John Carlos va fer la cursa en 20,10 segons.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=-lzACn0aZ8>

Al vestidor, abans de pujar al podi, Smith i Carlos van explicar a Peter Norman el que pretenien fer. "Em pensava que veuria odi en els seus ulls, però hi vaig veure amor", va declarar John Carlos. El cert és que Norman els va fer costat des del primer moment: "Estic amb vosaltres -va dir l'australià-. Crec i defenso el mateix que creieu i defenseu vosaltres". Llavors van veure que només tenien un únic parell de guants negres, perquè Carlos havia oblidat els seus a la Vila Olímpica. Va ser Norman qui els va suggerir que se'n possessin un cadascú del mateix parell: per això a la foto Smith alça el braç dret i Carlos, l'esquerre. L'australià va demanar si tenien un distintiu de l'OPCR per a ell. De camí cap al lliurament de medalles, un quart atleta -de l'equip de rem nord-americà- li va deixar el seu distintiu, i Norman el va lluir al pit amb el cap ben alt.

L'estadi va emmudir quan Smith i Carlos van alçar el puny. El públic va deixar de cantar l'himne de les barres i estrelles. Norman, que tenia els companys de podi darrere seu i no podia contemplar l'escena, va saber aleshores que el pla havia funcionat. Aquell gest de dignitat dels dos atletes negres els va costar la carrera esportiva: tots dos van ser expulsats de l'equip olímpic així que van baixar del podi. Fins i tot van castigar l'atleta de l'equip de rem que havia deixat a Norman el distintiu de l'OPCR. Smith i Carlos van passar més de deu anys allunyats del món de l'atletisme. Hi van tornar, ja grans, com a entrenadors i com a portaveus de la igualtat a l'esport.

A Peter Norman no li va anar pas millor, al contrari. A Austràlia el racisme potser era més acusat que enlloc. El suport de Norman a la igualtat racial el va condemnar a l'ostracisme. El van convidar repetidament a demanar perdó per l'episodi de Mèxic, però ell es refermava en les seves idees: "Ho tornaria a fer", responia sempre. També aprofitava els altaveus per criticar la discriminació dels aborígens australians.

Esportivament parlant, Norman va seguir entrenant i batent rècords pel seu compte. En quatre anys va batre tretze cops la marca per classificar-se per als dos-cents metres llisos, i cinc cops la dels cent metres llisos, amb l'objectiu de poder anar als Jocs Olímpics de Munic del 1972. Però no el van convocar. Per primera vegada a la història, Austràlia no va tenir cap representant a les finals dels cent ni dels dos-cents metres. Norman no va poder continuar corrent i, com que era vist com un traïdor nacional, no trobava feina. Va passar una època d'addicció als calmants i a l'alcohol. Se'n va sortir i es va dedicar al sindicalisme mentre treballava en feines diverses, com ara de carnisser. Quan recordava el seu passat olímpic, solia dir: "Estic orgullós de la medalla de plata,

però molt més orgullós encara d'haver estat en aquell podi".

A la inauguració dels Jocs de Sidney del 2000, el govern australià va convidar a desfilars tots els medallistes olímpics del país. Tots menys un: a Peter Norman ni tan sols li van enviar entrades perquè pogués ser present a l'estadi. El millor velocista de la història d'Austràlia havia estat esborrat del mapa. Davant d'aquest oblit, sembla que el comitè olímpic dels Estats Units el va convidar a formar part de la delegació americana.

Amb el temps, la valentia de Smith i Carlos va ser lloada als Estats Units. Des del 2003, al campus de la Universitat de San José, a Califòrnia, una estàtua reproduïx el gest que van fer els dos afroamericans dalt del podi i agraeix la seva contribució contra la segregació racial. En aquest monument, un dels tres protagonistes no hi és: Peter Norman en va ser literalment eliminat.

Peter Norman va morir el 3 d'octubre del 2006 d'un atac de cor, als 64 anys, sense que les autoritats d'Austràlia li haguessin demanat perdó. Ho van fer pòstumament: el 2012, el Parlament australià va emetre una disculpa oficial per no haver enviat Norman als Jocs de Munic i va reconèixer el paper que havia jugat en la lluita per la igualtat. Van rebre les disculpes la mare de Peter, de 90 anys, i una germana seva. També de manera pòstuma -el 2008- es va estrenar *Salute*, un documental de Matt Norman sobre la figura del seu oncle que va acabar veient la llum tot i que no va trobar finançament a Austràlia.

Aquesta història té una segona imatge emocionant. Quan van saber que Peter Norman havia patit un infart mortal, Tommie Smith i John Carlos van viatjar fins a Melbourne per assistir al funeral de Norman. Els dos exatletes van dur el fèretre del seu amic a pes de braços, mentre sonava la banda sonora de *Carros de foc*.

Foto: Paramount Pictures/Youtube